

OPRACOWANIE PYTANIA

Człowiek wobec cierpienia i śmierci. Omów zagadnienie na podstawie *Dżumy* Alberta Camusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst.

LEKTURA BAZOWA

Albert Camus, *Dżuma*

EPOKA

Egzystencjalizm

ŹRÓDŁO

ustna.odrabiamy.pl

ZESKANUJ TELEFONEM ALBO KLIKNIJ

Kursy maturalne

Pakiet 10 kursów do matury 2027 od Odrabiamy.pl.

Przećwicz to pytanie

Darmowy symulator matury ustnej. Ocena wg kryteriów CKE.

Posłuchaj

Darmowy kurs z opracowaniem pytań jawnych 2027.

1

O co tak naprawdę pyta komisja

Ponieważ *Dżuma* to powieść parabola, zaraza oznacza każde zło i cierpienie, które spada na człowieka bez sensu i zapowiedzi. Pytanie dotyczy więc repertuaru postaw wobec cierpienia i śmierci: bunt i solidarna walka, ucieczka, religijne tłumaczenie zła.

SŁOWA KLUCZE POLECENIA

człowiek wobec

Formuła o relacji i postawie: komisja oczekuje typologii zachowań (bunt, walka, ucieczka, przyjęcie, interpretacja religijna), a nie opisu samego zjawiska.

cierpienie

W *Dżumie* cierpienie fizyczne chorych, rozłąka z bliskimi i cierpienie niezawinione, którego symbolem jest agonia dziecka. Komisja sprawdzi, czy widzisz różnicę między cierpieniem, które można zmniejszyć, a takim, którego nie da się wytłumaczyć.

śmierć

Nieuchronna granica, wobec której bohaterowie zajmują stanowisko: Rieux walczy o odroczenie, Paneloux szuka sensu, Cottard ucieka w interes. Komisja chce zobaczyć, że śmierć w parabolii oznacza każde zło, którego nie da się pokonać na zawsze.

KOMISJA CHCE USŁYSZEĆ

- ✓ Tezę o tym, że wobec cierpienia i śmierci człowiek nie odnajduje sensu, ale może wybrać bunt i solidarność zamiast rezygnacji, zachowując w ten sposób godność.
- ✓ Co najmniej trzy postawy z powieści zilustrowane konkretnymi scenami: Rieux i jego codzienna walka, Paneloux i dwa kazania wokół śmierci syna Othona, Tarrou lub Rambert jako droga do solidarności, ewentualnie Cottard jako ucieczka.
- ✓ Kontekst wyjaśniający postawę bohaterów (egzystencjalistyczny bunt wobec absurdu lub Księga Hioba) i wnioski o tym, na czym polega sens życia w świecie bez gwarancji.

2 Co wziąć z lektury i jaki kontekst wybrać

Z LEKTURY BAZOWEJ

- Doktor Rieux: leczy przez całą epidemię, choć wie, że dżumę pokonuje się tylko na chwilę; jego żona umiera w sanatorium poza miastem, a depesza z tą wiadomością dociera do niego, gdy zaraza już wygasa, tuż przed otwarciem bram. Mówi, że jedynym sposobem walki z dżumą jest uczciwość. Znaczenie: postawa buntu i pracy bez nadziei na ostateczne zwycięstwo.
- Śmierć syna sędziego Othona: chłopiec umiera w długiej agonii mimo podania serum doktora Castela, na oczach Rieux, Tarrou i Paneloux. Rieux mówi księdzu, że do końca życia będzie się buntował przeciw światu, w którym cierpią dzieci. Znaczenie: cierpienie niezawinione jako skandal, którego nie da się wytłumaczyć.
- Ojciec Paneloux: w pierwszym kazaniu tłumaczy dżumę jako zasłużoną karę, pracuje w formacjach sanitarnych, a po śmierci dziecka głosi, że wiara wymaga przyjęcia wszystkiego; umiera, nie wzywając lekarza, a w kartotece zapisano go jako przypadek wątpliwy. Znaczenie: postawa religijna, którą cierpienie niewinnego wystawia na próbę.
- Jean Tarrou: organizuje ochotnicze formacje sanitarne, opowiada Rieux o buncie przeciw wyrokom śmierci wydawanym przez ojca prokuratora i o pragnieniu świętości bez Boga; umiera na dżumę, gdy epidemia już ustępuje, a Rieux czuwa przy nim całą noc. Znaczenie: śmierć przyjaciela jako doświadczenie, które nie odbiera sensu walce.
- Raymond Rambert i Cottard jako dwa bieguny: Rambert rezygnuje z gotowej ucieczki do ukochanej i zostaje pomagać, Cottard bogaci się na przemyśle, a po zakończeniu epidemii strzela z okna do ludzi i zostaje aresztowany. Znaczenie: wobec cierpienia można wybrać solidarność albo ucieczkę w egoizm.
- Zakończenie kroniki (opcjonalnie): Rieux ujawnia się jako narrator i zapisuje, że bakcyl dżumy nigdy nie umiera ani nie znika, a on spisał tę historię, żeby dać świadectwo ludziom, którzy walczyli. Znaczenie: śmierć i zło są trwałe, ale pamięć i świadectwo są formą oporu.

BIBLIJNY

POLECANY

Księga Hioba

Hiob, człowiek sprawiedliwy, traci majątek, dzieci i zdrowie, odrzuca tłumaczenie przyjaciół, że cierpienie musi być karą, i skarży się Bogu, nie tracąc wiary. Kazania Paneloux powtarzają logikę przyjaciół Hioba, a bunt Rieux wobec śmierci dziecka jest skargą Hioba w świecie, w którym Bóg nie odpowiada.

FILOZOFICZNY

Egzystencjalizm i filozofia absurdu (Albert Camus, *Mit Syzyfa*)

Camus opisuje absurd jako rozdźwięk między ludzkim pragnieniem sensu a milczeniem świata i proponuje bunt: działanie mimo braku nadziei, jak Syzyf, który znów schodzi po głaz. Rieux i Tarrou realizują tę postawę wobec cierpienia i śmierci, a kontekst pozwala nazwać, dlaczego ich walka bez gwarancji zwycięstwa nie jest bezsensowna.

LITERACKI

Treny, Jan Kochanowski

Po śmierci Urszulki poeta przechodzi od rozpacz i zwątpienia w Boga oraz w wartość mądrości do pogodzenia się z losem w *Trenie XIX*. To inna droga niż bunt Rieux: cierpienie zostaje w końcu przyjęte, ale dopiero po kryzysie, co pozwala pokazać, że postawa wobec śmierci jest procesem, nie jednorazową decyzją.

3 Mapa wypowiedzi

- 1 Teza: wobec cierpienia i śmierci człowiek nie znajduje sensu, ale może wybrać bunt i solidarność zamiast rezygnacji – i w tym wyborze zachowuje godność.
- 2 Rieux: codzienna, pozbawiona patosu walka z zarazą jako postawa uczciwości wobec ludzi, nie heroizmu na pokaz.
- 3 Rambert i Tarrou: droga od prywatnego szczęścia do solidarności oraz próba bycia dobrym bez oparcia w religii.
- 4 Paneloux i śmierć dziecka: kryzys religijnego tłumaczenia zła w konfrontacji z cierpieniem niewinnego.
- 5 Kontekst: Księga Hioba – dobry i pokorny człowiek wystawiony na próbę: utrata majątku, śmierć dzieci, choroba i oskarżenia przyjaciół o grzech; zaufanie Hioba obok galerii reakcji na cierpienie z *Dżumy*.
- 6 Wniosek: wobec cierpienia i śmierci człowiek nie znajduje gotowego sensu, ale może wybrać bunt i solidarność zamiast rezygnacji – i w tym wyborze zachowuje godność.